

Monitor ZZP'ers Bouw

2017, tweede halfjaar

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Het auteursrecht voor de inhoud berust geheel bij de Stichting Economisch Instituut voor de Bouw. Overnemen van de inhoud (of delen daarvan) is uitsluitend toegestaan met schriftelijke toestemming van het EIB. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Oktober 2018

Monitor ZZP'ers Bouw

2017, tweede halfjaar

D. Stiemer

Inhoudsopgave

Woord vooraf	7
1 Conclusies op hoofdlijnen	9
2 Ontwikkeling aantal zzp'ers	11
3 Totaal bouwnijverheid	13
3.1 Gewerkte uren per week	13
3.2 Gewerkte weken	13
3.3 Uurtarieven	14
3.4 Omzet en bruto inkomen	15
3.5 Orderportefeuille	16
3.6 Belemmeringen en toekomstplannen	17
4 Algemene bouw	19
4.1 Gewerkte uren per week	19
4.2 Gewerkte weken	19
4.3 Uurtarieven	20
4.4 Omzet en bruto inkomen	21
4.5 Orderportefeuille	22
4.6 Belemmeringen en toekomstplannen	23
5 Gespecialiseerde bouw	25
5.1 Gewerkte uren per week	25
5.2 Gewerkte weken	25
5.3 Uurtarieven	26
5.4 Omzet en bruto inkomen	27
5.5 Orderportefeuille	28
5.6 Belemmeringen en toekomstplannen	29
6 Grond-, water- en wegenbouw	31
6.1 Gewerkte uren per week	31
6.2 Gewerkte weken	32
6.3 Uurtarieven	32
6.4 Omzet en bruto inkomen	33
6.5 Orderportefeuille	34
6.6 Belemmeringen en toekomstplannen	35
Bijlage	37
Begrippenlijst	39

Woord vooraf

De monitor ZZP'ers Bouw betreft een halfjaarlijkse conjunctuurmeting onder zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) werkzaam in de bouw. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de partijen betrokken bij de CAO Bouw en Infra. Deze meting is verricht in de maanden februari tot en met april 2018 en betreft vragen over de ontwikkelingen in het tweede halfjaar van 2017.

De laatste jaren is het aantal personen dat als zzp'er in de bouw actief is sterk toegenomen. Afhankelijk van de toegepaste definitie gaat het om een groep van ruim 142.000 ondernemingen zonder personeel die inmiddels een belangrijke schakel vormen in het productieproces van de bouw. Het conjunctuuronderzoek schetst een beeld van de sociaal-economische positie van de zzp'ers aan de hand van kenmerken die in de tijd kunnen worden gevolgd.

1 Conclusies op hoofdlijnen

Tijden lijken gunstig voor zzp'ers in de bouw. Het aantal zzp'ers groeide in heel 2017 met 9%. Hiermee lijkt de groei van het aantal zzp'ers wel af te vlakken ten opzichte van 2015 en 2016. De gemiddelde uurtarieven zijn met bijna € 1 gestegen en het gemiddeld aantal gewerkte uren per week steeg naar 42. Dit resulteerde in een stijging van het gemiddeld bruto inkomen met 3%, waaraan woningbouwproductie de grootste bijdrage leverde. Ook de toekomst lijkt voor zzp'ers positief. Hun orderportefeuille steeg van gemiddeld 15 naar 18 weken werk.

Tabel 1.1 Overzichtstabel kengetallen zzp'ers naar sector, tweede halfjaar 2017

	Totale bouw	Algemene bouw	Gespecialiseerde bouw	Grond-, water- en wegebouw
Aantal zzp'ers^o	142.001	62.259	72.372	7.370
Bezetting				
Gewerkte uren per week	42	41	42	44
Gewerkte weken per halfjaar	23	23	23	23
Bezettingsgraad	90%	91%	89%	94%
Uurtarieven				
Gemiddelde	€ 41,67	€ 41,14	€ 42,27	€ 40,49
Hoogste	€ 44,33	€ 43,23	€ 45,19	€ 45,27
Laagste	€ 38,84	€ 38,62	€ 39,23	€ 37,46
Inkomen				
Maandelijks bruto inkomen**	€ 6.400	€ 6.200	€ 6.400	€ 6.700
Orderportefeuille				
Werkvoorraad in weken	18	18	18	19

^oBron KvK, gemeten aan het eind van het tweede halfjaar van 2017

**Betreft een berekend gemiddelde per maand van de omzet uit arbeid

Bron: EIB

Bezetting blijft gelijk

- Het aantal gewerkte uren per week steeg in het tweede halfjaar van 2017 ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en lag daarmee op bijna 42 uur. Hieraan ten grondslag lag een lichte stijging in het aantal uren in de algemene bouw en gespecialiseerde bouw naar respectievelijk 41 en 42 uur per week. In de gww-sector vond een lichte stijging plaats en hier liep het aantal gewerkte uren per week op tot 44.
- Het gemiddeld aantal gewerkte weken per halfjaar is in het tweede halfjaar van 2017 constant gebleven ten opzichte van het eerste halfjaar. In alle sectoren werd gemiddeld 23 van de 26 weken gewerkt.
- De bezettingsgraad - het aantal gewerkte uren afgezet tegen dat wat potentieel mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting - is daarentegen licht gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Niettemin bedroeg deze 90%.

Stijging gemiddeld uurtarief

- Het gemiddelde uurtarief is in het tweede halfjaar van 2017 gestegen (+ € 1) en lag gemiddeld op ongeveer € 41,50. Bijna de helft van de zzp'ers hanteerde een uurtarief boven € 40. Vooral in de gww-sector vond een sterke stijging plaats van het uurtarief (+ € 2). Het uurtarief lag met ongeveer € 42 het hoogst binnen de gespecialiseerde bouw.
- De stijging van het gemiddelde uurtarief werd veroorzaakt door een toename van het laagst gerekende tarief van € 38 naar € 39. Deze stijging werd voornamelijk veroorzaakt door een stijging binnen de algemene bouw van € 37 naar € 39. Het hoogste uurtarief bleef gemiddeld in de totale bouw gelijk op € 44.

Bruto-inkomen en omzet stijgen

- Net als in het eerste halfjaar nam in het tweede halfjaar van 2017 de omzet verder toe. Zzp'ers gaven dit aan en de berekende halfjaarlijkse omzet, op basis van het aantal gewerkte uren, weken en het uurtarief nam in lichte mate toe (+2%). In de gww-sector was de stijging van de omzet met 11% zeer sterk. Ook in de algemene bouw was de stijging van de berekende omzet met ongeveer 4% sterker dan gemiddeld.
- De meeste omzet werd opnieuw verkregen vanuit de woningbouw, ongeveer 50% was hiervan afkomstig. Vooral in de algemene en gespecialiseerde bouw was woningbouw een belangrijke inkomstenbron. In de gww-sector was het grootste deel van de omzet (64%), zoals te verwachten valt, afkomstig vanuit de infrastructuur.
- Het berekende bruto-inkomen per maand vertoonde een lichte stijging van ongeveer 3% en lag daarmee op bijna € 6.400 per maand. De sterkste stijging vond plaats binnen de gww-sector, waar het gemiddelde bruto inkomen met ongeveer 10% steeg. Het bruto-inkomen lag hier dan ook het hoogst met bijna € 6.700 per maand. Het berekende bruto-inkomen lag met € 6.200 het laagst binnen de algemene bouw.

Werkvoorraad stijgt sterk en wordt positief beoordeeld

- De werkvoorraad van zzp'ers is in het tweede halfjaar van 2017 met drie weken gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar en daarmee hadden zzp'ers 18 weken werk in het vooruitzicht. In de algemene en gespecialiseerde bouw was eenzelfde stijging zichtbaar, in de gww-sector steeg de werkvoorraad met twee weken.
- De meeste zzp'ers (47%) schatten in het tweede halfjaar van 2017 hun werkvoorraad in als 'groot'. In het eerste halfjaar van 2017 schatte meer dan de helft van de zzp'ers de werkvoorraad nog in als 'normaal'. Dit aandeel daalde in het tweede halfjaar naar 41%. De grote werkvoorraad heeft zijn weerslag op de marktverwachting; meer dan de helft van de zzp'ers gaf aan te verwachten dat de markt in 2018 gelijk zal blijven. Het aandeel dat aangaf dat de markt in 2018 nog verder zal aantrekken is met 2%-punt gedaald naar 44%. Slechts 1% van de zzp'ers verwacht dat de markt in 2018 zal afzwakken.

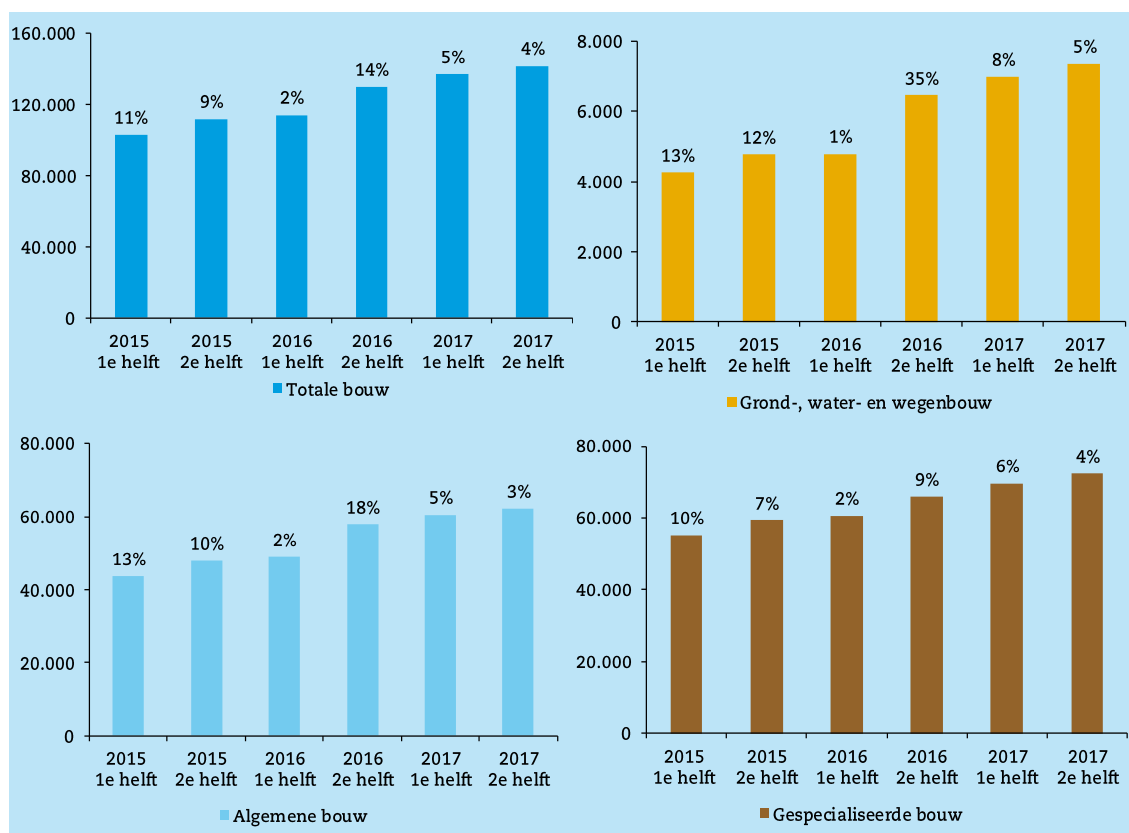
Minderheid ondervindt belemmeringen, meerderheid blijft zzp'er

- Het aandeel zzp'ers dat aangaf last te hebben van belemmeringen is met 8% gedaald en daarmee gaf nog slechts 15% aan belemmeringen te ondervinden bij het uitoefenen van de werkzaamheden. Binnen de gww-sector lag het aandeel zzp'ers dat aangaf belemmeringen te ondervinden iets hoger op bijna 20%. Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw hadden het minste last van belemmeringen (ongeveer 15%). Indien wel belemmeringen werden ondervonden, betrof het voornamelijk de concurrentie van buitenlandse zzp'ers, klanten die niet op tijd betalen, administratieve lasten en regelgeving. Aanvullend gaven zzp'ers aan klachten te ondervinden door lichamelijke belemmeringen. Opvallend is dat geen enkele zzp'er nog aangaf belemmeringen te ondervinden doordat er te weinig werk was.
- Ongeveer twee derde van de zzp'ers is van plan ook volgend jaar als zzp'er te blijven werken. Van degenen die niet van plan zijn om in de toekomst als zzp'er te werken, gaven de meesten aan nog niet te weten wat zij volgend jaar zullen doen (13%) of zij gaven 'anders' aan (9%). Er zijn bijna geen zzp'ers meer die aangeven te stoppen en een baan te zoeken of een bijbaan te nemen naast het zzp-schap (0%).

2 Ontwikkeling aantal zzp'ers

In het tweede halfjaar van 2017 stonden ongeveer 142.000 zzp'ers ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK)¹ als ondernemer in bouw. In het totaal aantal zzp'ers is nog altijd een stijgende lijn te zien, afgelopen halfjaar vond een groei van 4% plaats. Over geheel 2017 groeide het aantal zzp'ers met ongeveer 9%. Dit betekende slechts een lichte afvlakking van de groei ten opzichte van eerdere jaren.

In relatieve zin was de groei in de gww het grootst, in absolute aantallen groeide de gespecialiseerde bouw het sterkst². De groei binnen de algemene en gespecialiseerde bouw droeg het meest bij aan de totale groei van het aantal zzp'ers in de bouw.

¹Bron voor het aantal zzp'ers ingeschreven bij de KvK is Company.info.

²Zie bijlage tabel A en B voor een overzicht van de samenstelling van de populatie, de steekproef en de responsgroep naar sector en naar regio.

Aantal zzp'ers in de bouw

In tabel 2.1 is een overzicht opgenomen van het aantal zzp'ers in de bouw volgens het CBS en de KvK.

Tabel 2.1 Aantal zelfstandigen in de bouw naar diverse bronnen¹

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bedrijven met één werkzame persoon, CBS ²	108.665	110.300	112.910	118.405	126.700	132.110	136.520
Aantal zzp'ers, CBS ³	95.700	97.500	102.300	107.400	.	.	.
Aantal eenmans- zaken KvK ⁴	69.734	77.034	85.805	97.665	112.327	135.837	142.001

¹Per 1 januari

²CBS bedrijvendemografie

³CBS zelfstandigen zonder personeel exclusief directeur grootaandeelhouders; inkomen, persoonskenmerken, bedrijfstak

⁴Company Info eenmanszaken met 0 en 1 werkzame persoon

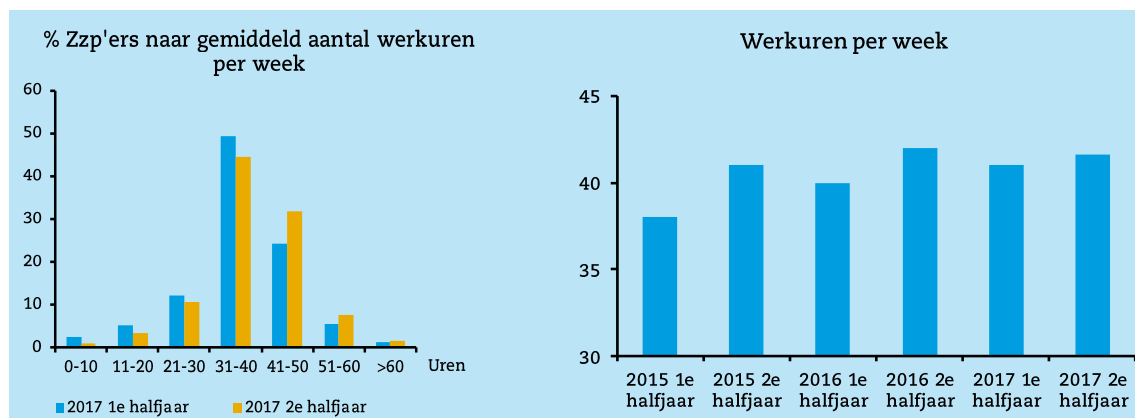
Bron: CBS en KvK, bewerking EIB

3 Totaal bouwnijverheid

3.1 Gewerkte uren per week

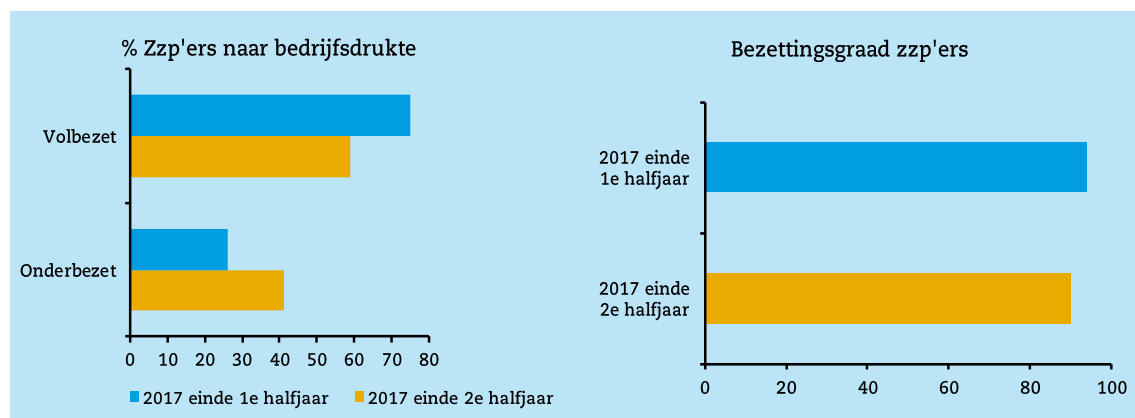
Aantal gewerkte uren licht gestegen

Het gemiddeld aantal gewerkte uren per week steeg in het tweede halfjaar van 2017 ten opzichte van de eerste helft van 2017 en lag op bijna 42 uur. Dit werd veroorzaakt door een stijging van het aandeel zzp'ers dat meer dan 40 uur per week werkte (+10%-punt) en daarmee werkte meer dan 40% van de zzp'ers meer dan 40 uur per week. Met name in de categorie 41-50 uur per week vond een sterke stijging plaats.

Bezetting licht gedaald

De bezettingsgraad, het aantal feitelijk gewerkte uren als aandeel van het aantal uren tijdens een volledig bezette werkweek, is in het tweede halfjaar van 2017 met 4%-punt gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Niettemin kwam de bezettingsgraad uit op 90%. De daling zat vooral bij de gespecialiseerde bouw. Ook het aandeel zzp'ers dat aangaf volledig bezet te zijn, vertoonde een daling ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Dit beeld wordt verklaard door de sterke daling binnen de gespecialiseerde bouw.

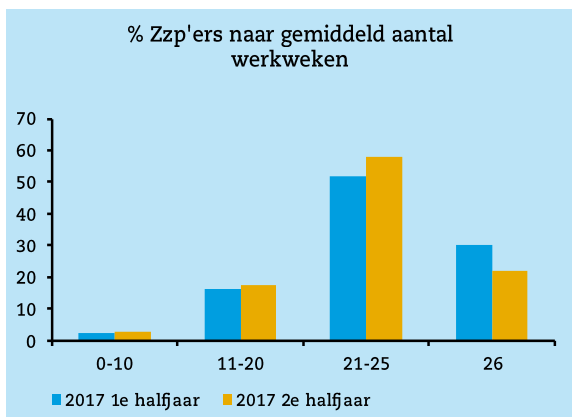
3.2 Gewerkte weken

Constant aantal gewerkte weken

Het gemiddeld aantal gewerkte weken in het tweede halfjaar is opnieuw constant gebleven ten opzichte van een halfjaar eerder. Sinds begin 2016 ligt het gemiddeld aantal gewerkte weken op 23 weken in een halfjaar. Dit beeld werd in de tweede helft van 2017 bepaald door de algemene bouw en de gww, waar het aantal weken constant bleef op 23 weken. In de gespecialiseerde

bouw vond een lichte daling plaats, maar in vergelijking met het tweede halfjaar 2016 is ook hier het aantal gewerkte weken constant gebleven.

Het aandeel zzp'ers dat in het tweede halfjaar van 2017 iedere week werkte, is gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 (-8%-punt), maar vertoonde ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016 een lichte stijging (+2%-punt).

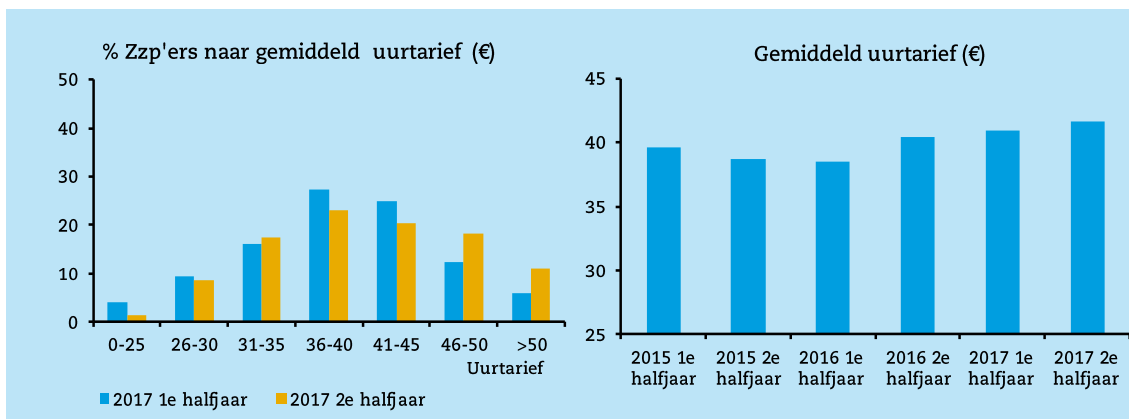

3.3 Uurtarieven

Uurtarief gestegen

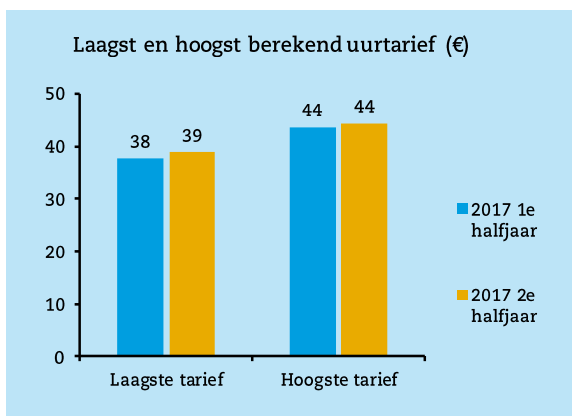
Het gemiddelde uurtarief van zzp'ers is met bijna € 1 gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en lag daarmee op ongeveer € 42 per uur. Hiermee zette de stijging die sinds begin 2016 is ingezet ook in het tweede halfjaar van 2017 verder door. Met name in de gww steeg het gemiddelde uurloon sterk (+€ 2).

De stijging was vooral te danken aan een stijging van 6% in het aandeel zzp'ers dat een uurtarief hoger dan € 40 rekende. Daarmee hanteerde bijna de helft van de zzp'ers een uurtarief van € 40 of hoger.

Laagste tarief gestegen, ook hoogste uurtarief licht gestegen

Het laagste uurtarief is met € 1 gestegen en kwam daarmee uit op € 39. Hiermee werd de stijging die sinds eind 2015 is ingezet ook in 2017 verder doorgetrokken. Ook het hoogste uurtarief is gestegen, maar dit bleef afgerond nog altijd € 44.

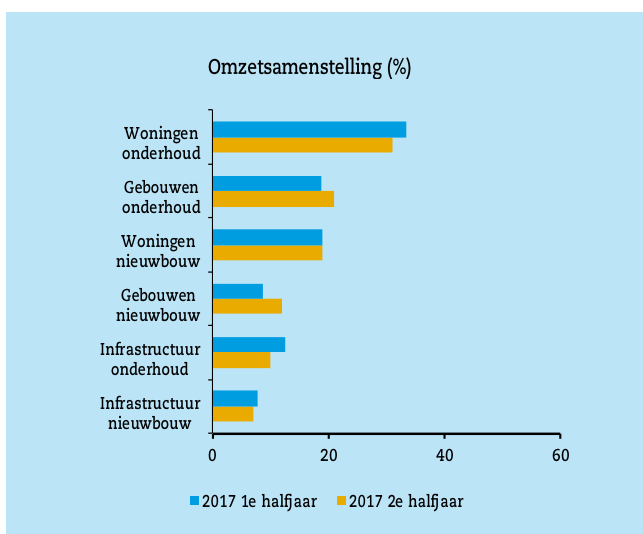

3.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet toegenomen, voor de helft afkomstig uit woningbouw

De meeste zzp'ers gaven in het tweede halfjaar van 2017 aan dat hun omzet ongeveer gelijk was gebleven (62%) en een substantieel deel (35%) gaf aan dat de omzet was gestegen. Ook de berekende halfjaarlijkse omzet per zzp'er (op basis van het aantal gewerkte uren, gewerkte weken en het uurtarief) vertoonde een stijging (+2%).

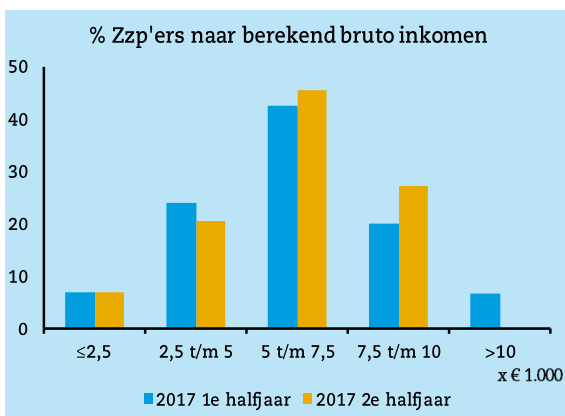
Ongeveer 50% van de omzet werd verkregen vanuit de woningbouw, met name het onderhoud van woningen droeg sterk bij aan de omzet (31%). Ook in de algemene bouw en gespecialiseerde bouw droeg de woningbouw het sterkst bij aan de omzet. In de gww-sector droeg, in lijn met de verwachting, infrastructuur het meest bij aan de omzet.

Bruto inkomen verder gestegen maar stijging vlakt af

Het gemiddelde bruto inkomen per maand is in het tweede halfjaar van 2017 met 3% toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en daarmee lag het bruto maandinkomen op bijna € 6.400.

Het aandeel zzp'ers dat minder dan € 5.000 per maand verdiende is gedaald (-4%-punt) en het aandeel dat meer dan € 7.500 verdiende is gestegen (+1%-punt), wat resulteerde in een stijging van het gemiddelde bruto inkomen.

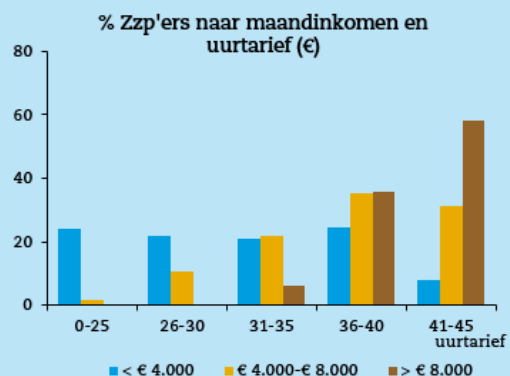
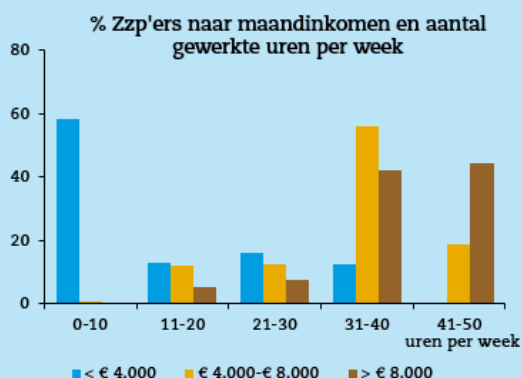

De karakteristieken van de zzp'ers naar bruto maandinkomen

Wat is de reden dat sommige zzp'ers een hoger maandinkomen hebben dan andere? Is dit te wijten aan het aantal gewerkte uren per week? Of is het uurloon van de zzp'ers met een hoog inkomen hoger? Het gemiddelde bruto maandinkomen³ van een zzp'er in de bouw bedroeg op basis van het aantal gewerkte uren, weken en gehanteerde uurtarief in het tweede halfjaar van 2017 bijna € 6.400.

In onderstaande figuren is duidelijk te zien dat zzp'ers met een hoger inkomen (>€ 8.000) zowel relatief veel werkten als een hoog uurtarief hanteerden. Bijna 87% van de zzp'ers met een hoog maandinkomen werkte meer dan 30 uur per week. Ter vergelijking: bij de middeninkomens bedroeg dit aandeel 75% en bij de lage inkomens bedroeg dit aandeel 12%. Daarnaast hanteerden de zzp'ers met een hoog inkomen vrijwel in alle gevallen een uurtarief hoger dan € 35. Onder de zzp'ers met een lager inkomen hanteerde daarentegen bijna de helft (47%) een uurtarief lager dan € 35.

Het hogere maandloon lijkt niet eenduidig te wijden aan ofwel meer gewerkte uren per week ofwel een hoger uurloon, maar lijkt een combinatie van beide.

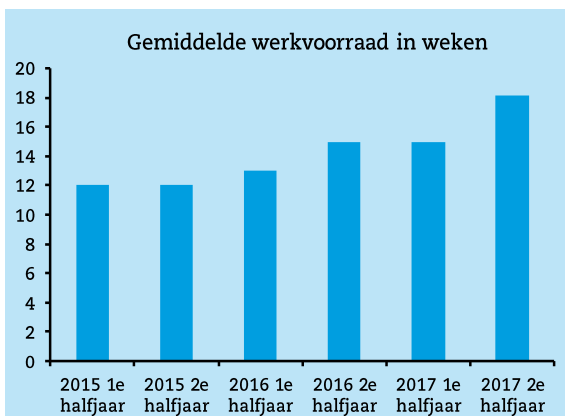
3.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad sterk gestegen

De werkvoorraad is in het tweede halfjaar van 2017 met ongeveer drie weken gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Gemiddeld bedroeg de orderportefeuille van zzp'ers

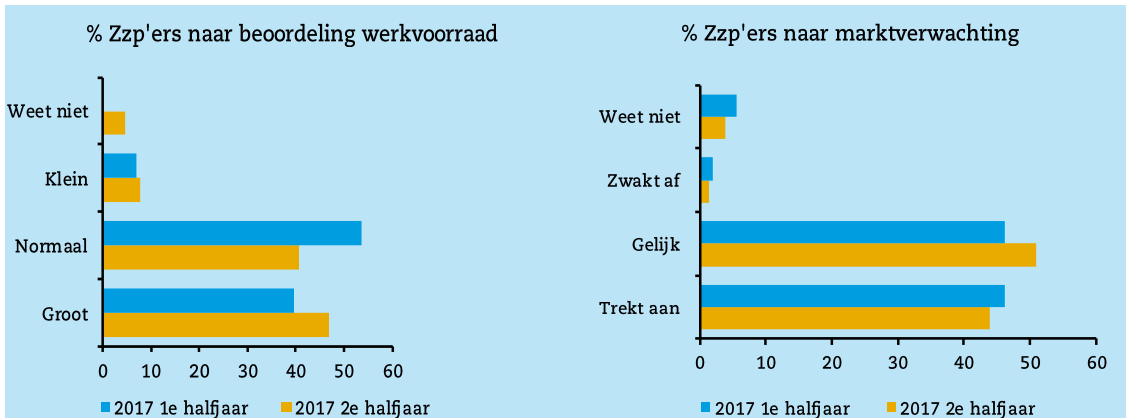
³ Dit jaarinkomen is niet gelijk aan het besteedbaar inkomen omdat het uurtarief ook vaak een vergoeding voor de overheadkosten bevat (materieel, administratief werk etc.).

18 weken, wat relatief hoog is in vergelijking met eerdere jaren. Bijna de helft van de zzp'ers gaf in het tweede halfjaar dan ook aan dat de werkvoorraad is gestegen (46%).

Hoge werkvoorraad en positieve verwachtingen voor de toekomst

De meeste zzp'ers (47%) schatten de werkvoorraad in als 'groot'. In het eerste halfjaar van 2017 schatte een meerderheid van de zzp'ers de grootte van de werkvoorraad nog in als 'normaal' (bijna 54%). Dit aandeel daalde in de tweede helft van 2017 met 13%-punt. Voor het eerst konden zzp'ers ook aangeven dat ze niet weten hoe ze hun werkvoorraad moeten inschatten. Dit kan de daling in de categorie 'normaal' wellicht hebben versterkt. De grote werkvoorraad resulteerde in een verschuiving van hun marktverwachting voor 2018. Tot begin 2017 werd verwacht dat de markt in het aankomende jaar zou aantrekken. Eind 2017 gaf meer dan de helft van de zzp'ers (51%) aan te verwachten dat de markt in 2018 gelijk zal blijven. Dit resulteerde in een lichte daling van het aandeel zzp'ers dat verwachtte dat de markt nog verder aan zal trekken. Niettemin bleef dit aandeel substantieel (44%).

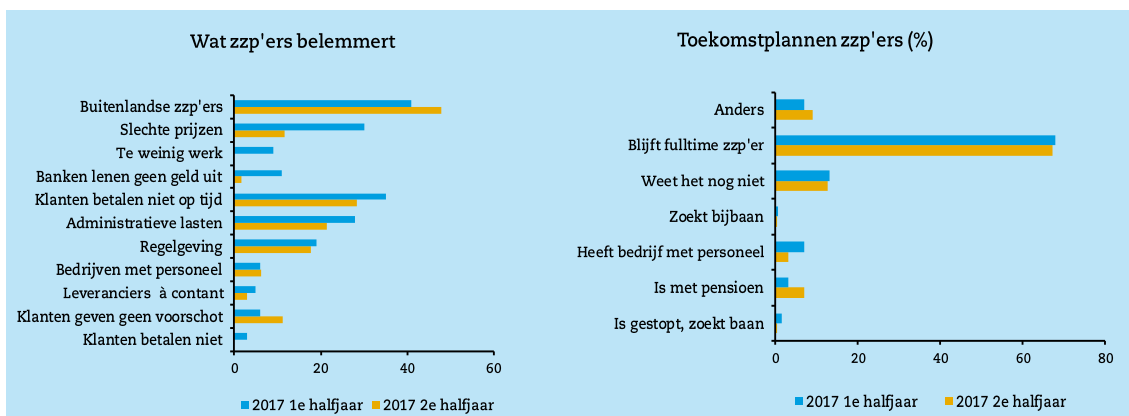

3.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Grote belemmeringen van zzp'ers afgenomen

Het aandeel zzp'ers dat aangaf last te hebben van belemmeringen daalde met 8%-punt tot 15%. Ook ten opzichte van eind 2016 is dit een afname van ongeveer 2%. Indien wel belemmeringen werden ondervonden, werden met name concurrentie van buitenlandse zzp'ers (48%), klanten die niet op tijd betalen (28%), administratieve lasten (21%) en regelgeving (18%) het vaakst genoemd. Aanvullend gaven zzp'ers aan belemmeringen te ondervinden door lichamelijke klachten en weersomstandigheden. Gegeven het economische klimaat gaven zzp'ers niet langer aan belemmeringen te ondervinden doordat er te weinig werk was. Ongeveer twee derde van de zzp'ers was van plan ook in 2018 als zzp'er te werken. Dit is een zeer lichte daling ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en ook ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016. Deze daling kwam met name doordat een groter deel aangaf in 2018

met pensioen te zijn en doordat ze 'anders' aangaven. Geen enkele zzp'er gaf nog aan te stoppen als zzp'er en een baan te zoeken of een bijbaan te zoeken naast het zzp-schap.

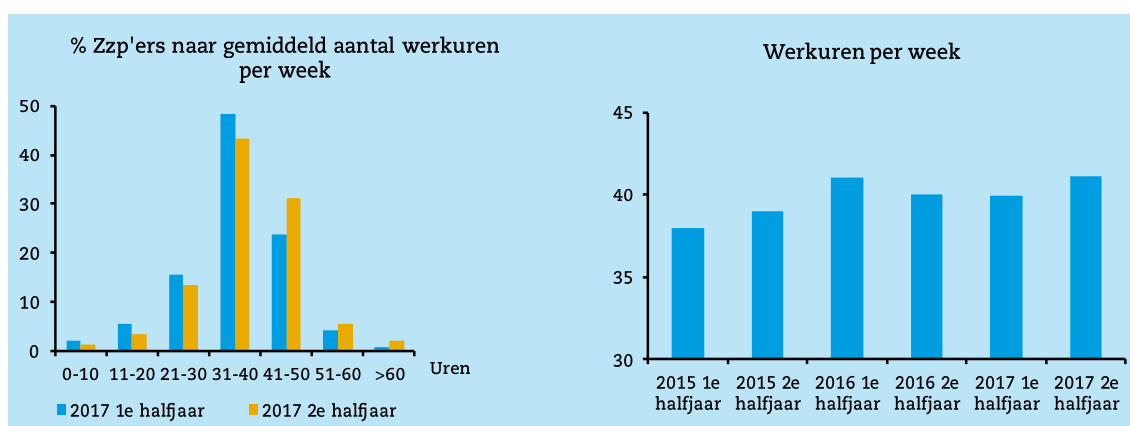

4 Algemene bouw

4.1 Gewerkte uren per week

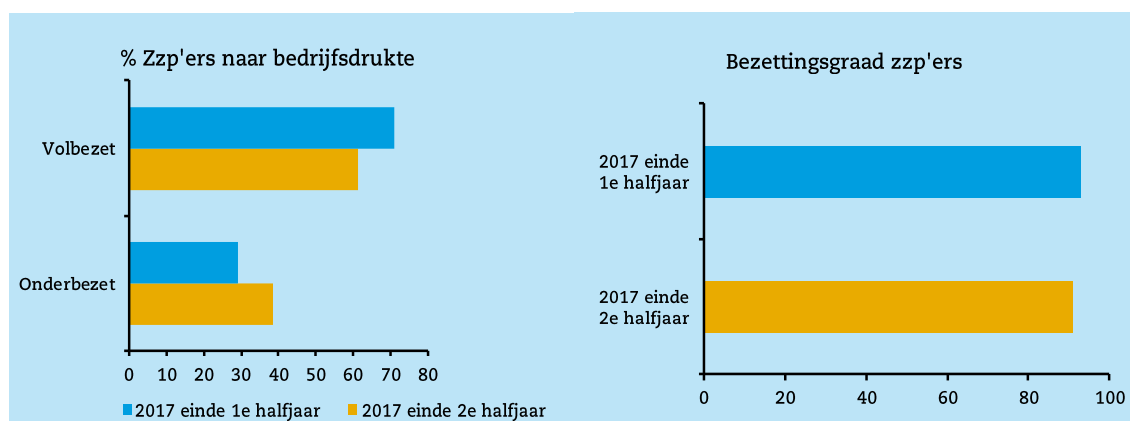
Gemiddeld aantal gewerkte uren per week gestegen

Het gemiddeld aantal gewerkte uren in een week in de algemene bouw is in het tweede halfjaar van 2017 met bijna 3% gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Daarmee lag het gemiddeld aantal gewerkte uren per week net boven de 41. Deze stijging was met name te danken aan een stijging (+10%-punt) van het aandeel zzp'ers dat meer dan 40 uur per week werkte. Vooral in de categorie van zzp'ers die tussen 40 en 50 uur per week werkten was de stijging sterk (+7%-punt).

Bezettingsgraad gedaald, maar historisch gezien nog altijd hoog

De bezettingsgraad, oftewel het aantal gewerkte uren per week ten opzichte van het aantal uren dat gewerkt zou zijn bij volledige bezetting, daalde in de algemene bouw met 2%-punt en kwam daarmee op een niveau van 91%. Ten opzichte van eerdere halfjaren is dit echter nog altijd een hoge bezettingsgraad. Eind 2017 gaf nog ongeveer 62% van de zzp'ers aan volledig bezet te zijn.

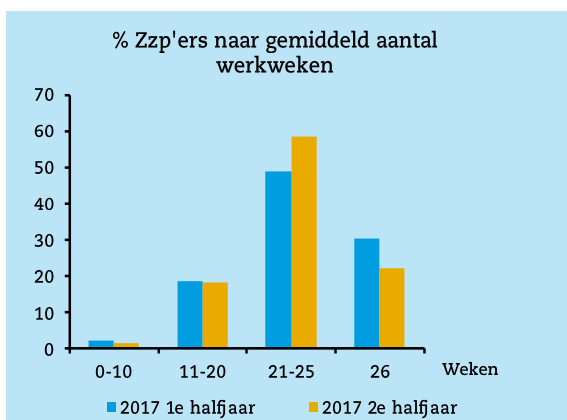

4.2 Gewerkte weken

Gemiddeld aantal gewerkte weken constant gebleven

Het aantal gewerkte weken is ook in het tweede halfjaar van 2017 constant gebleven op 23 weken. Daarmee zette de stabilisatie van afgelopen jaren, waarin het aantal gewerkte weken ook op 23 lag, verder door. Ondanks het gelijkblijvende aantal gewerkte weken, is ten opzichte

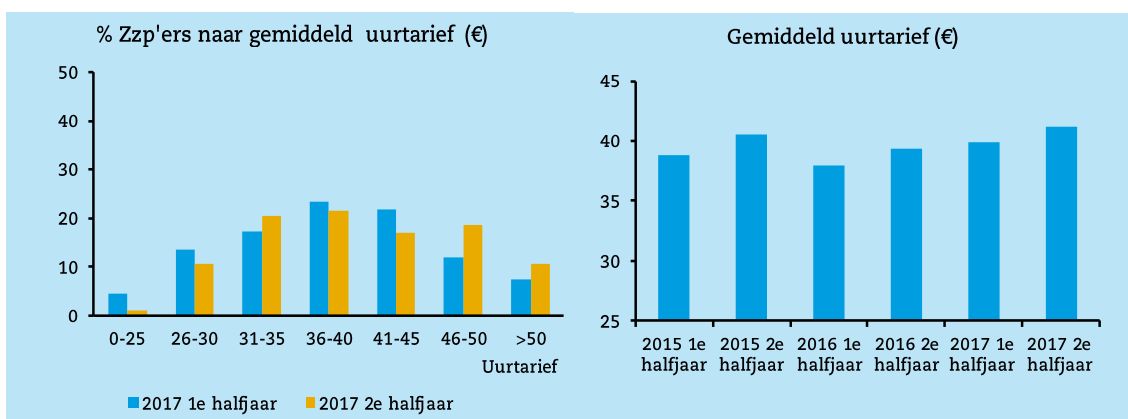
van het eerste halfjaar van 2017 een verschuiving te zien in de verdeling, waarbij een groter aandeel zzp'ers tussen de 21 en 25 weken werkte. Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 werkte een kleiner aandeel 26 weken, maar ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016 is dit aandeel gelijk gebleven.

4.3 Uurtarieven

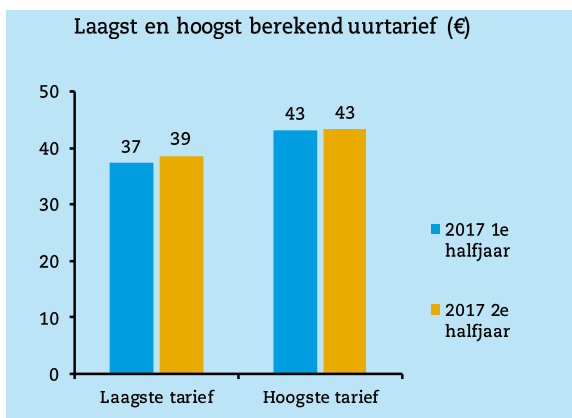
Stijging gemiddeld uurtarief

Het gemiddelde uurtarief is in het tweede halfjaar van 2017 gestegen met ongeveer 3% ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en lag daarmee net boven € 41. Deze stijging was te danken aan een verschuiving tussen de tariefklassen. Het aandeel zzp'ers dat meer dan € 45 per uur verdiende, steeg met bijna 10%-punt en het aandeel zzp'ers dat minder dan € 30 per uur verdiende, daalde met meer dan 6%-punt.

Stijging laagste uurtarief

Net als in de bouw als geheel steeg ook in de algemene bouw het laagste uurtarief in de tweede helft van 2017. De stijging bedroeg ongeveer 8% en daarmee kwam het laagste uurtarief gemiddeld uit op € 39. Het hoogste uurtarief steeg met 3% licht, maar bleef gemiddeld € 43 per uur. Het verschil tussen het hoogste en het laagste uurtarief daalde hierdoor met € 1.

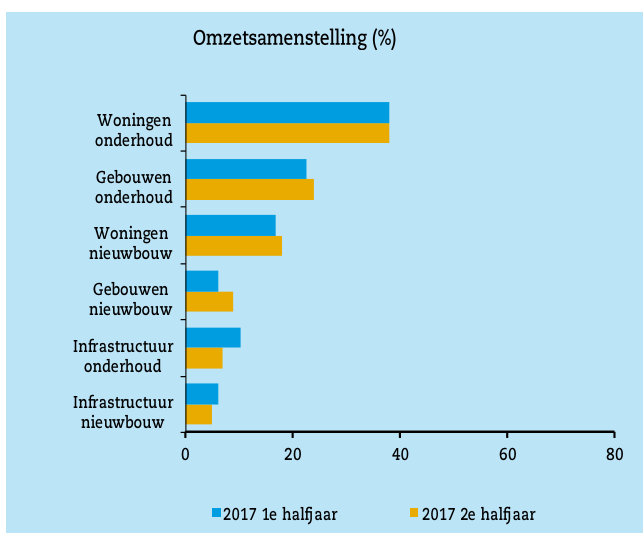

4.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet toegenomen, onderhoud droeg hier het meest aan bij

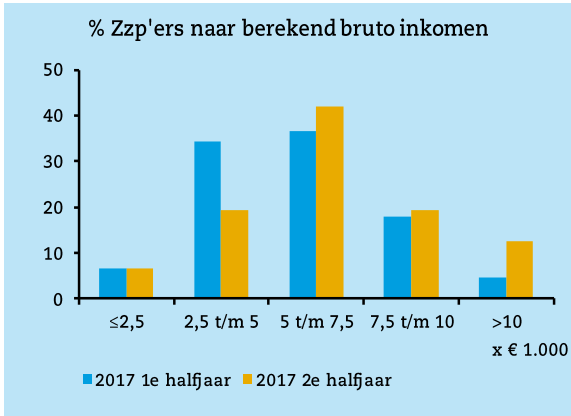
Ook in de algemene bouw is in het tweede halfjaar van 2017 de berekende omzet per zzp'er (op basis van het aantal gewerkte uren, het aantal gewerkte weken per halfjaar en het gehanteerde uurtarief) toegenomen. De stijging bedroeg gemiddeld bijna 4%.

Het grootste deel van de omzet werd verkregen uit het onderhoud van woningen (38%) en het onderhoud van gebouwen (24%).

Bruto inkomen gestegen

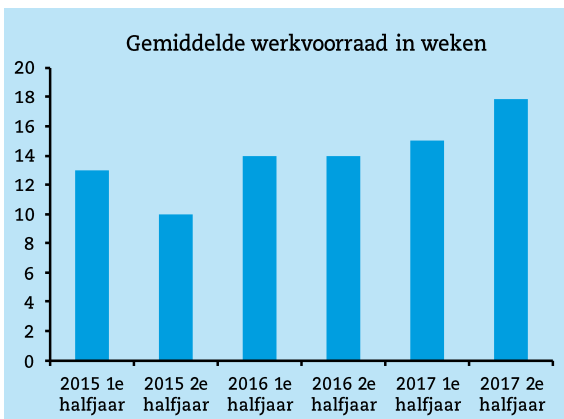
Het bruto inkomen is in het tweede halfjaar van 2017 met bijna 7% gestegen tot gemiddeld € 6.200 per maand. Begin 2017 lag het gemiddelde bruto inkomen nog op bijna € 5.900 per maand. De stijging kwam voort uit een stijging van het gemiddelde uurtarief. Ook uit de verdeling van zzp'ers naar inkomensklasse blijkt de stijging. Het aandeel zzp'ers dat meer dan € 10.000 per maand verdiende, is met 8%-punt gestegen tot bijna 13% en het aandeel zzp'ers dat minder dan € 5.000 per maand verdiende, is gedaald met 15%-punt. Het grootste aandeel zzp'ers verdiende net als in de eerste helft van 2017 tussen € 5.000 en € 7.500 per maand.

4.5 Orderportefeuille

Werkvoorraad gestegen

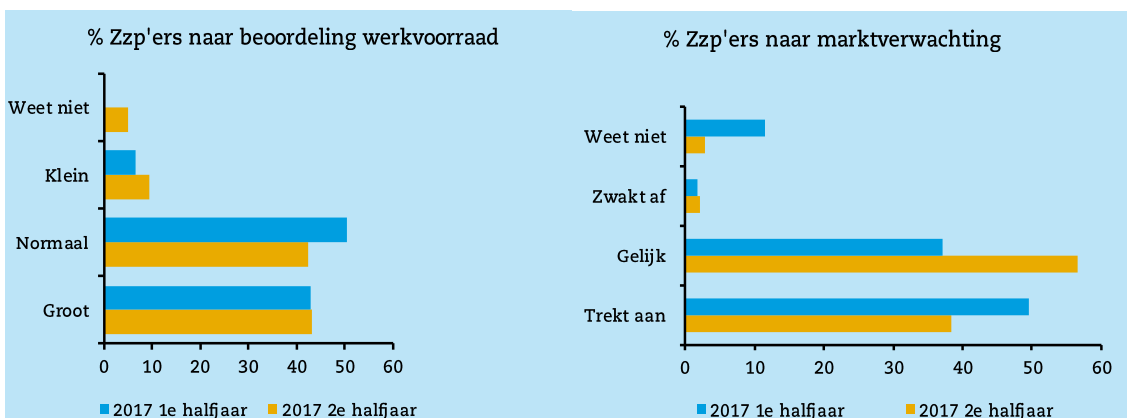
In het tweede halfjaar van 2017 werd gemiddeld bijna drie weken meer gewerkt dan in het halfjaar daarvoor. Gemiddeld bedroeg de orderportefeuille van zzp'ers bijna 18 weken. Daarmee nam de orderportefeuille sterk toe. Ook het aandeel zzp'ers dat aangaf dat de werkvoorraad hoger lag, is gestegen en lag daarmee op 50%.

Zzp'ers beoordeelden hun werkvoorraad als groot

De meeste zzp'ers (43%) gaven in het tweede halfjaar van 2017 aan dat hun werkvoorraad 'groot' was. Het aandeel dat aangaf de werkvoorraad 'normaal' te vinden, daalde ten opzichte van het eerste halfjaar met 8%-punt tot 42%.

Het aandeel zzp'ers dat verwachtte dat de markt in 2018 verder aan zal trekken is met 11%-punt gedaald tot 38%. Dit kan verklaard worden doordat de werkvoorraad al relatief groot was. Er vond dan ook een sterke stijging (+19%-punt) plaats bij het aandeel zzp'ers dat verwachtte dat de markt in 2018 gelijk zal blijven en daarmee werd dit in de tweede helft van 2017 door een meerderheid van de bedrijven aangegeven (57%).

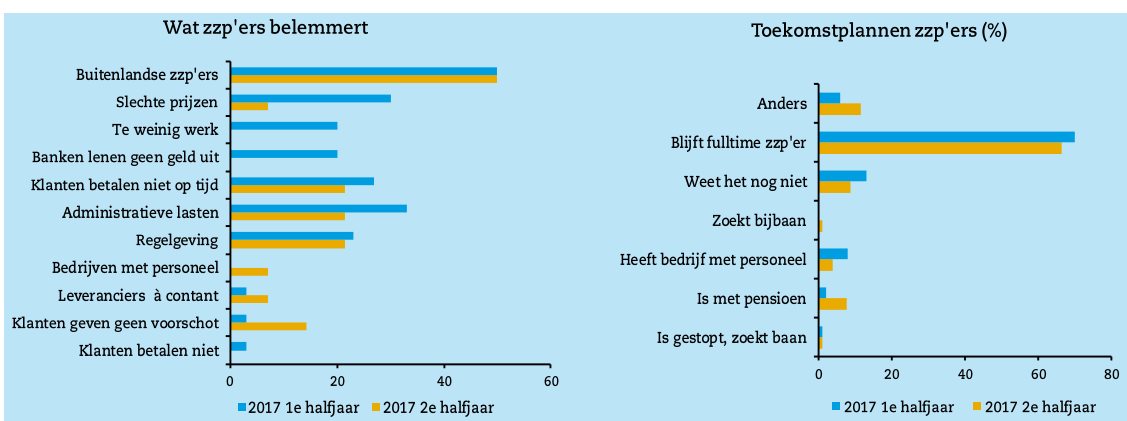

4.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Nauwelijks belemmeringen voor zzp'ers

Ruim 85% van de zzp'ers gaf in het tweede halfjaar van 2017 aan geen belemmeringen te ondervinden bij de uitvoering van het werk en daarmee lag dit aandeel meer dan 8%-punt hoger dan in de eerste helft van 2017. Van de zzp'ers die wel belemmeringen ondervonden, gaf de helft aan dat de concurrentie met buitenlandse arbeidskrachten een belemmering vormde. Daarnaast werden ook regelgeving, administratieve lasten en klanten die niet op tijd betalen regelmatig genoemd (alle door ongeveer 20% van de zzp'ers die belemmeringen ondervonden). Te weinig werk werd door geen enkele zzp'er nog als belemmering genoemd. Het aandeel dat aangaf dat de prijzen laag zijn, is sterk gedaald (-23%-punt) en daarmee lag dit in de tweede helft van 2017 op 7%.

Een meerderheid van de zzp'ers gaf aan ook in 2018 als zzp'er te zullen werken (66%). Wel is dit aandeel gedaald met 4%-punt. Deze daling kwam vooral doordat een groter aandeel aangaf met pensioen te gaan of 'anders' aangaf. Het aandeel zzp'ers dat een bijbaan zoekt naast het zzp-schap of stopt als zzp'ers en in loondienst gaat werken blijft opnieuw zeer laag (1%).

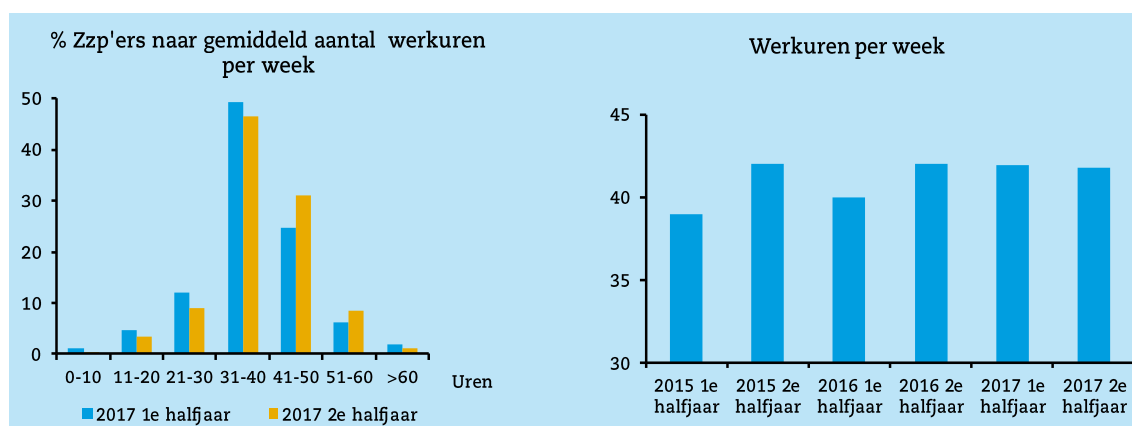

5 Gespecialiseerde bouw

5.1 Gewerkte uren per week

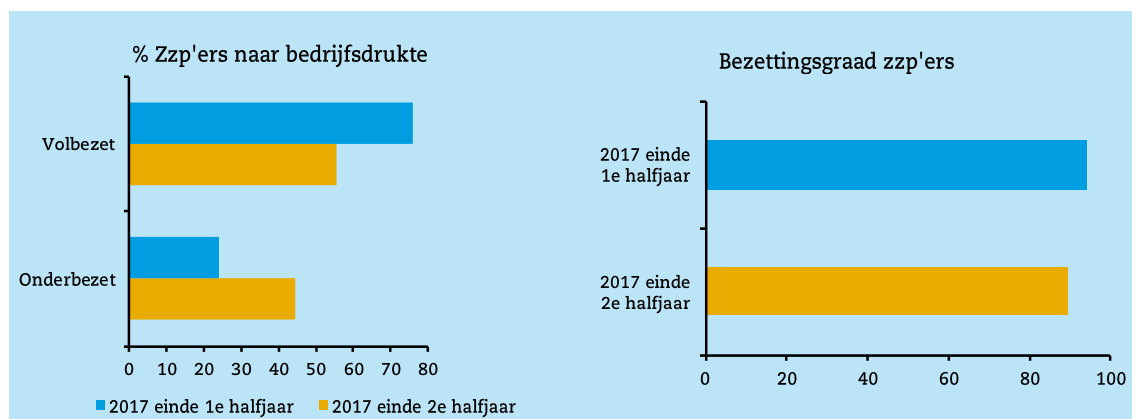
Gelijkblijvend aantal gewerkte uren per week

In de gespecialiseerde bouw bleef het aantal werkuren per week constant ten opzichte van de eerste helft van 2017. Gemiddeld werd in de gespecialiseerde bouw in de tweede helft van 2017 42 uur per week gewerkt. Toch steeg het aandeel zzp'ers dat meer dan 40 uur per week werkte met bijna 8%. Met name het aandeel zzp'ers dat tussen de 41 en 50 uur per week werkte, steeg relatief sterk (+6%-punt). Door een lichte daling in het aandeel zzp'ers dat meer dan 60 uur per week werkte, bleef het gemiddeld aantal werkuren constant.

Bezettingsgraad gedaald

De bezettingsgraad in de gespecialiseerde bouw daalde met 5%-punt ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 tot 89%. Dit was een sterkere daling dan binnen de algemene bouw en de gww. Historisch gezien is deze bezettingsgraad echter nog altijd aan de hoge kant. Het aandeel zzp'ers dat aangaf volledig bezet te zijn is flink gedaald naar 55%.

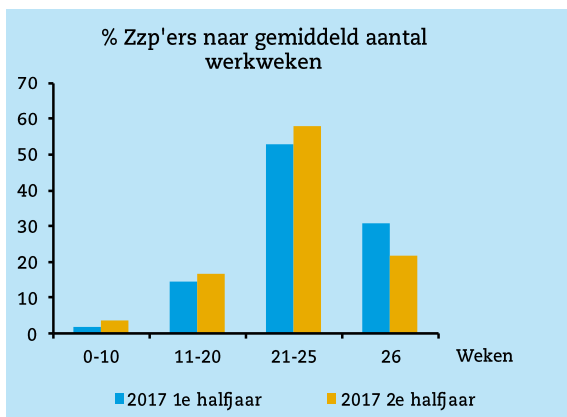

5.2 Gewerkte weken

Gemiddeld aantal gewerkte weken licht gedaald, wel even hoog als vorig jaar

Het gemiddeld aantal gewerkte weken is in de tweede helft van 2017 met één week licht gedaald ten opzichte van de eerste helft van 2017. In vergelijking met het tweede halfjaar van 2016 is het aantal gewerkte weken echter gelijk gebleven. Gemiddeld werd in de tweede helft van 2017 23 van de 26 weken gewerkt en daarmee werd in de gespecialiseerde bouw evenveel

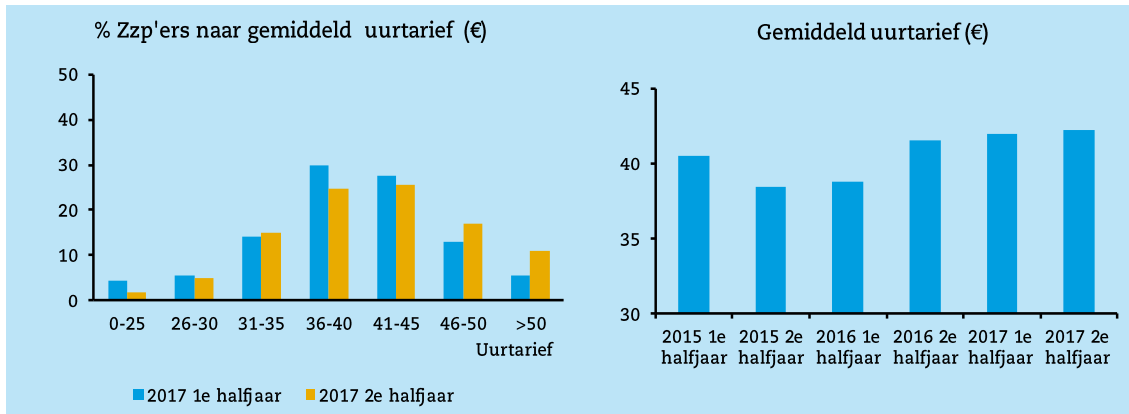
weken gewerkt als in andere sectoren binnen de bouw. De lichte daling ten opzichte van de eerste helft van 2017 komt voort uit de verdeling van zzp'ers naar het aantal werkweken. Het aandeel zzp'ers dat alle 26 weken werkte, is gedaald met 9%-punt terwijl het aandeel zzp'ers dat tussen de 21 en 25 weken werkte toenam (+5%-punt). Daarmee werkte een ruime meerderheid (58%) van de zzp'ers tussen de 21 en 25 weken in het tweede halfjaar van 2017.

5.3 Uurtarieven

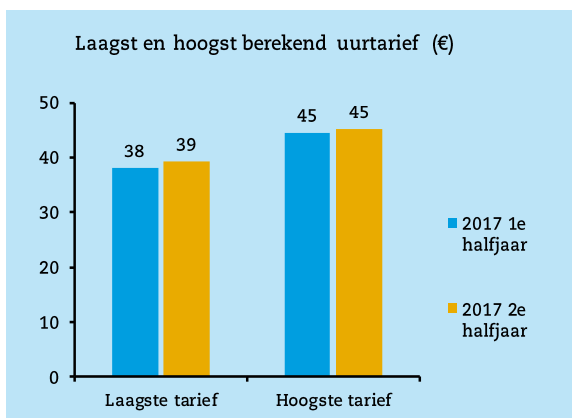
Gemiddeld uurtarief gestegen

Het gemiddelde uurtarief in de gespecialiseerde bouw is licht toegenomen ten opzichte van de eerste helft van 2017 en lag daarmee in de tweede helft van 2017 net boven € 42. De stijging was te danken aan een sterke toename (+10%-punt) in het aandeel zzp'ers dat meer dan € 45 per uur verdiende. Bovendien verdiende slechts 2% minder dan € 25 per uur. Ongeveer de helft van de zzp'ers verdiende nog altijd tussen € 36 en € 45 per uur.

Laagste tarief gestegen, verschil tussen hoogste en laagste tarief kleiner

Het laagste uurtarief is ook in de gespecialiseerde bouw in de tweede helft van 2017 gestegen ten opzichte van de eerste helft van 2017. De stijging bedroeg ongeveer € 1 en daarmee kwam het laagste tarief eind 2017 gemiddeld uit op € 39. Ook het hoogste uurtarief is licht gestegen maar dit lag gemiddeld nog altijd rond € 45. Het verschil tussen het hoogste en het laagste tarief is hiermee kleiner geworden en bedroeg minder dan € 6.

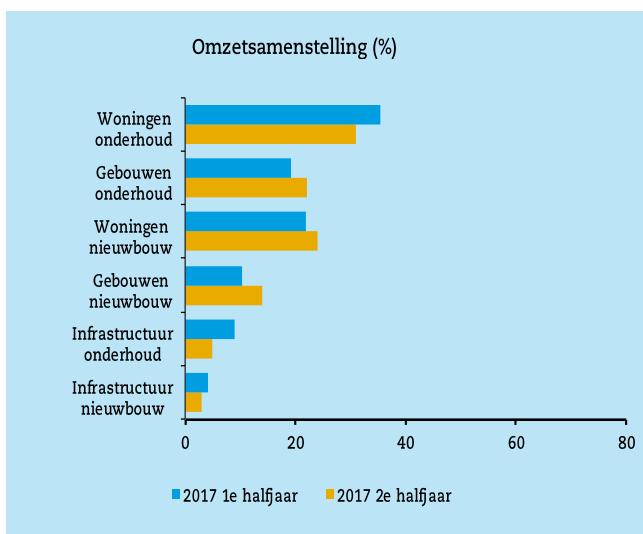

5.4 Omzet en bruto inkomen

Omzet daalde licht

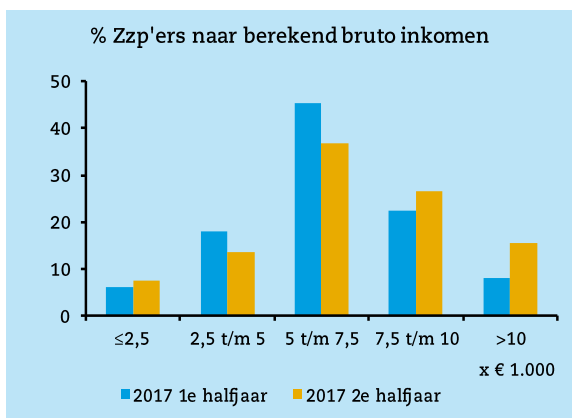
In tegenstelling tot de overige sectoren binnen de bouw is de omzet per zzp'er in de gespecialiseerde bouw in het tweede halfjaar van 2017 licht afgenomen (-4%-punt). Deze daling kwam voornamelijk doordat het aantal gewerkte uren per week in het tweede halfjaar van 2017 daalde. De daling in het aantal gewerkte uren werd enigszins gecompenseerd door een stijging van het gemiddelde uurtarief.

Ruim de helft (55%) van de omzet binnen de gespecialiseerde bouw was afkomstig uit de woningbouw. Voornamelijk het onderhoud aan woningen droeg hier sterk aan bij (31%). Het aandeel in de omzet van utiliteitsbouw gerelateerde werkzaamheden steeg (+6%-punt), terwijl het aandeel uit infrawerkzaamheden daalde (-5%-punt).

Bruto inkomen licht gestegen

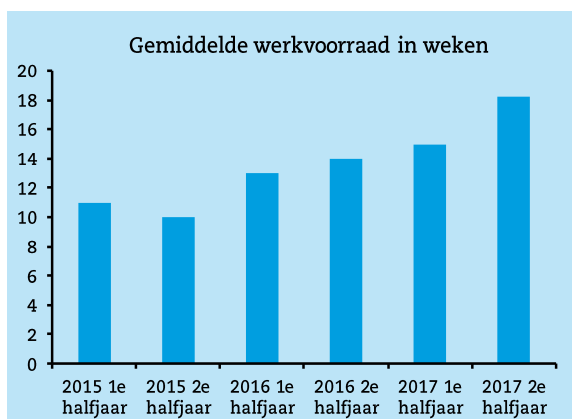
In de gespecialiseerde bouw is het gemiddelde bruto inkomen in de tweede helft van 2017 gestegen ten opzichte van de eerste helft van 2017. Afgerond lag het bruto inkomen net als in de eerste helft van 2017 op € 6.400 per maand. Deze lichte stijging blijkt ook uit de verdeling van zzp'ers naar bruto inkomen. Het aandeel zzp'ers dat meer dan € 7.500 per maand verdiende, is in het tweede halfjaar van 2017 met bijna 12% gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Doordat ook het aandeel zzp'ers dat minder dan € 2.500 per maand verdiende steeg, bleef de stijging in het gemiddelde bruto inkomen zeer bescheiden. Het grootste aandeel zzp'ers (37%) verdiende tussen € 5.000 en € 7.500 per maand.

5.5 Orderportefeuille

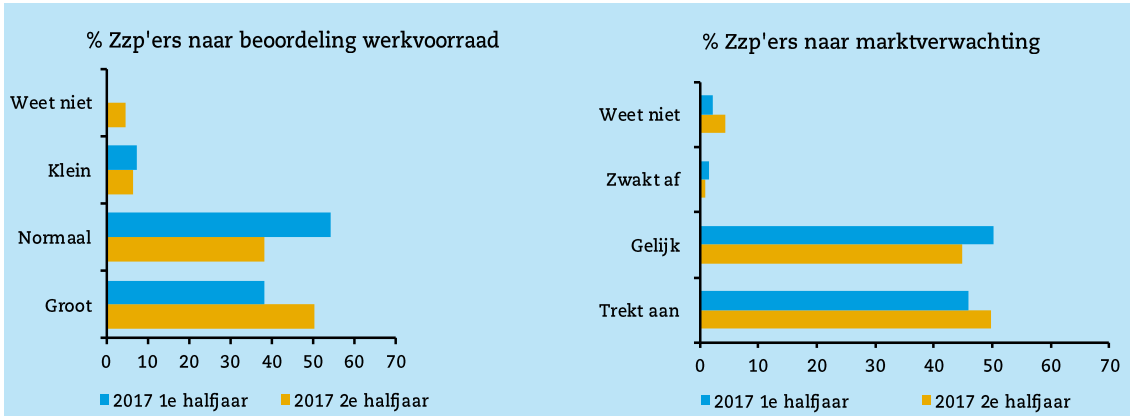
Werkvoorraad toegenomen

Net als in de algemene bouw is ook in de gespecialiseerde bouw de werkvoorraad met drie weken gestegen naar 18 weken. In lijn met de gestegen werkvoorraad gaven meer zzp'ers aan dat de werkvoorraad hoger lag.

'Grote' werkvoorraad voor zzp'ers en positieve toekomstverwachtingen

Het aandeel zzp'ers dat hun werkvoorraad als 'groot' beoordeelde, is sterk gestegen (+12%-punt) naar 51%. Daarmee beoordeelde een meerderheid de werkvoorraad in het tweede halfjaar van 2017 als 'groot'. In het eerste halfjaar van 2017 beoordeelde ruim de helft van de zzp'ers hun werkvoorraad nog als 'normaal', maar dit aandeel is met 16%-punt gedaald naar 38%. Zzp'ers in de gespecialiseerde bouw zijn over de toekomst ook positief gestemd; ongeveer de helft verwacht dat de markt in 2018 nog verder zal aantrekken. Daarnaast verwacht ongeveer 45% dat de markt in 2018 gelijk zal blijven. Gegeven de hoge werkvoorraad kan ook deze gelijkblijvende markt als positief worden opgevat. Minder dan 1% van de zzp'ers in de gespecialiseerde bouw verwacht dat de markt in 2018 zal afzwakken.

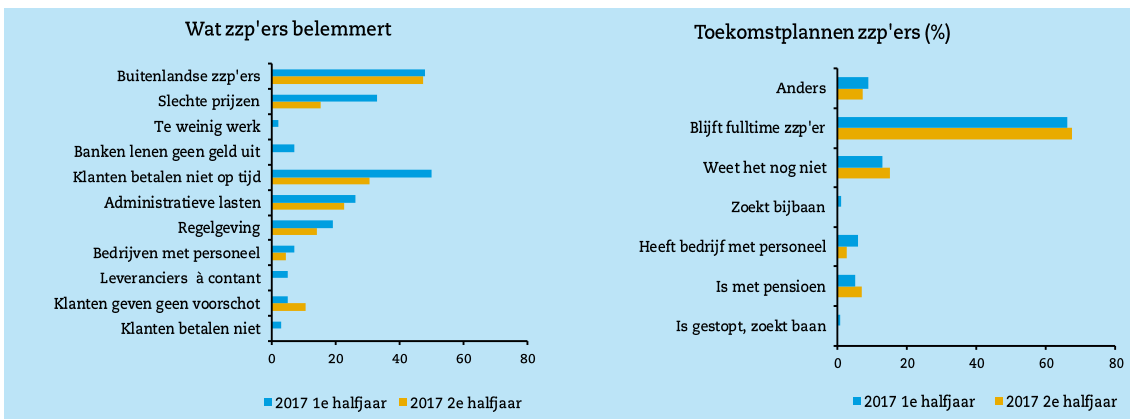

5.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Minder belemmeringen voor zcp'ers

Bijna 85% van de zcp'ers in de gespecialiseerde bouw gaf aan geen belemmeringen te ondervinden in de uitvoering van het werk. Indien wel belemmeringen werden ondervonden betrof het voornamelijk de concurrentie van buitenlandse arbeidskrachten (47%). Ook klanten die niet op tijd betalen vormden een belemmering (31%), maar dit aandeel daalde met 19%-punt ten opzichte van de eerste helft van 2017. Tevens vond een sterke daling plaats binnen het aandeel zcp'ers dat aangaf belemmeringen te ondervinden door slechte prijzen (-18%-punt). Te weinig werk, klanten die helemaal niet betalen en banken die geen geld uitlenen werden niet langer genoemd als belemmering.

Ook in de gespecialiseerde bouw was een meerderheid (68%) van de zcp'ers van plan in 2018 verder te werken als zcp'er en dit aandeel is in vergelijking met de eerste helft van 2017 licht gestegen (+2%-punt). Daarnaast gaf 15% aan nog niet te weten wat zij in 2018 zullen gaan doen. Geen enkele zcp'er in de gespecialiseerde bouw zocht een bijbaan naast het zcp-schap of gaf aan te stoppen als zcp'er en een baan in loondienst te zoeken.

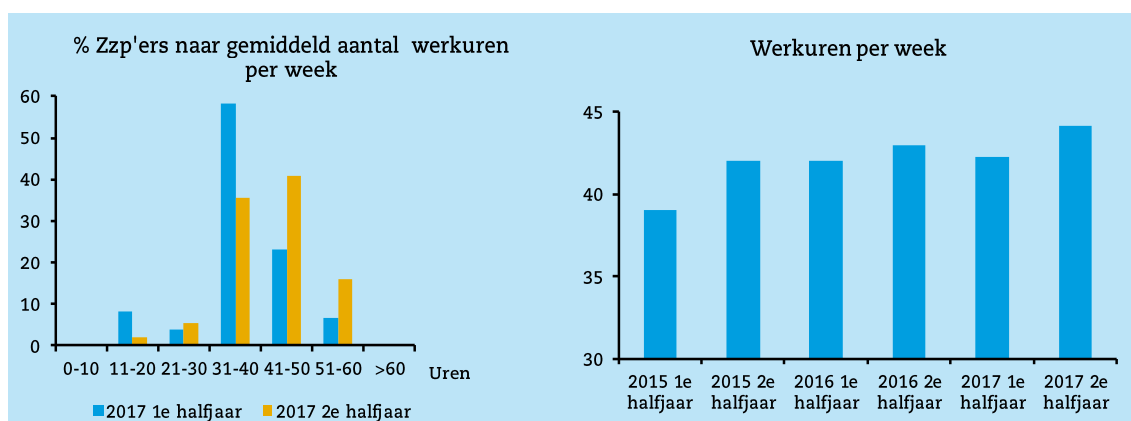

6 Grond-, water- en wegenbouw

6.1 Gewerkte uren per week

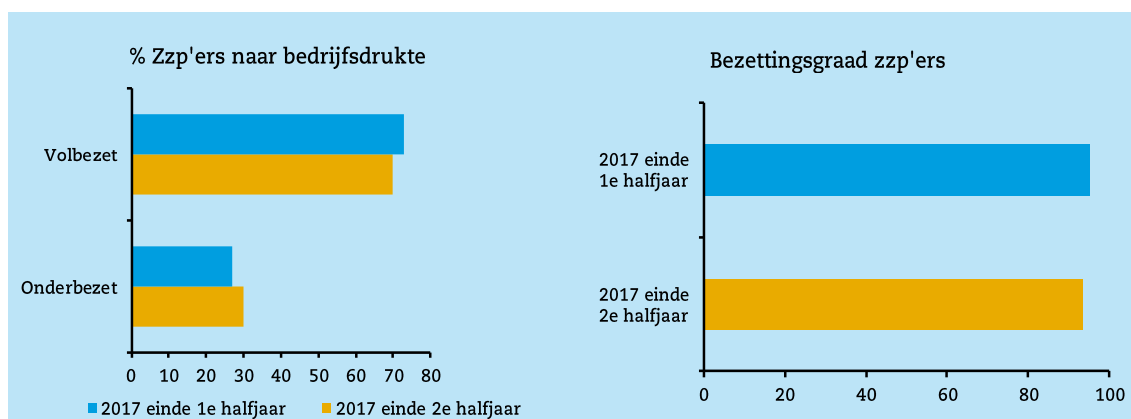
Aantal gewerkte uren per week gestegen

Het aantal gewerkte uren per week is in het tweede halfjaar van 2017 met 4% gestegen naar meer dan 44 uur per week ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Deze stijging bleek ook duidelijk uit de verdeling van zzp'ers naar urenklassen. Het aandeel zzp'ers dat meer dan 40 uur per week werkte, steeg in de tweede helft van 2017 met meer dan 27%-punt. Deze stijging kwam vooral voort uit een daling van meer dan 22% in het aandeel zzp'ers dat tussen 31 en 40 uur per week werkte. Hierdoor was het aandeel zzp'ers (41%) het hoogst in de klasse tussen de 41 en 50 uur.

Bezettingsgraad licht gedaald

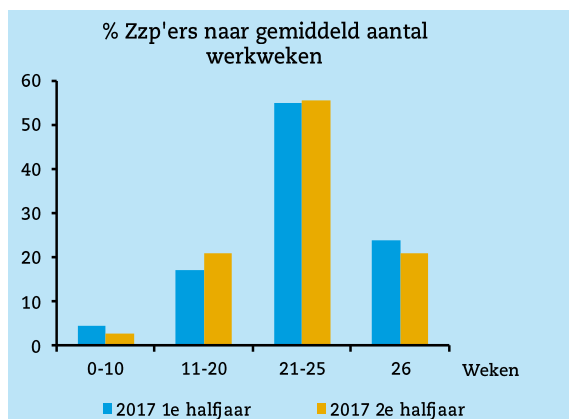
De bezettingsgraad is in de tweede helft van 2017 met 1%-punt gedaald tot 94% ten opzichte van de eerste helft van 2017. Hiermee was de bezettingsgraad binnen de gww-sector hoger dan in andere sectoren van de bouw. Het aandeel zzp'ers dat aangaf volledig bezet te zijn is echter wel gedaald (-3%-punt) ten opzichte van een halfjaar eerder. Ten opzichte van het tweede halfjaar van 2016 is het aandeel zzp'ers dat volledig bezet is, wel gestegen (+2%-punt). Het aandeel dat volledig bezet was lag daarmee op 70%.

6.2 Gewerkte weken

Stabiel gemiddeld aantal gewerkte weken

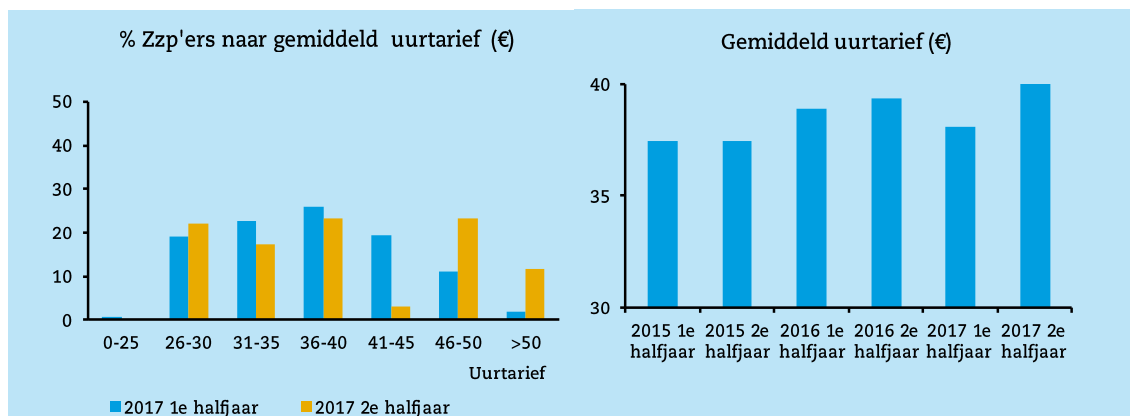
Ook in de gww-sector is het gemiddeld aantal gewerkte weken in het tweede halfjaar van 2017 constant gebleven ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Gemiddeld werd 23 van de 26 weken gewerkt. Ook de verdeling van zzp'ers naar aantal werkweken is min of meer constant gebleven. Er vonden lichte dalingen plaats binnen de laagste en hoogste categorie van respectievelijk 2%-punt en 3%-punt, die ten goede kwamen aan het aandeel zzp'ers in de twee middelste categorieën.

6.3 Uurtarieven

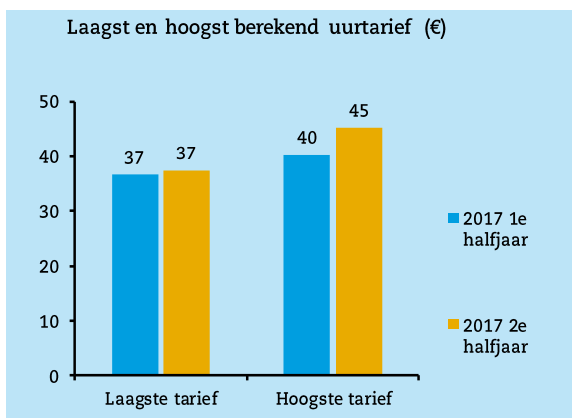
Uurtarief vertoende sterke stijging

Het uurtarief in de gww-sector is met meer dan € 2 gestegen naar meer dan € 40 in het tweede halfjaar van 2017. Uit de verdeling blijkt deze stijging van het uurtarief duidelijk uit de toename van het aandeel zzp'ers dat meer dan € 45 per uur verdiende (+22%-punt). De stijging was het sterkst binnen de categorie € 46 tot € 50 per uur (+12%-punt). Een sterke daling (-16%-punt) vond plaats in het aandeel zzp'ers dat tussen € 41 en € 45 per uur verdiende.

Hoogste tarief zeer sterk gestegen

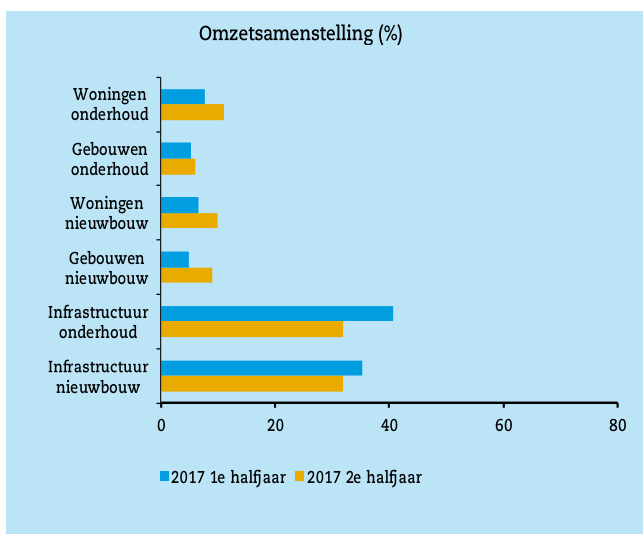
In de gww-sector is in de tweede helft van 2017 het hoogste uurtarief sterk gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. De stijging bedroeg zo'n 12%. Het hoogste uurtarief lag daarmee in de tweede helft van 2017 op gemiddeld € 45. Het laagste uurtarief is, in tegenstelling tot de overige sectoren binnen de bouw, constant gebleven op € 37. Het verschil tussen het hoogste en het laagste tarief is hierdoor toegenomen (+€ 4).

6.4 Omzet en bruto inkomen

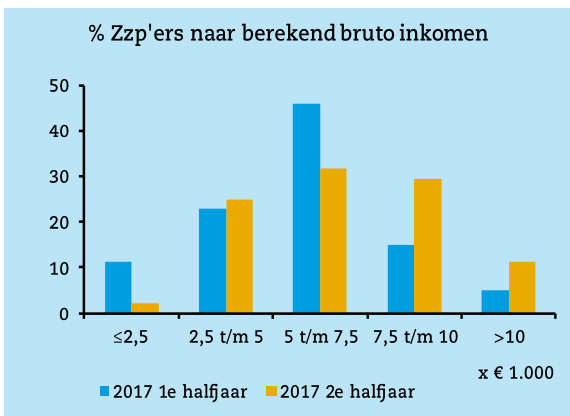
Omzet nam sterk toe

De berekende omzet per zzp'er binnen de gww-sector is met bijna 11% sterk toegenomen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Dit kwam door zowel een sterke stijging van het uurtarief als een stijging van het aantal gewerkte uren per week. Hiermee was de stijging binnen de gww-sector sterker dan binnen de andere sectoren in de bouw. In lijn met de verwachtingen kwam het grootste aandeel van de omzet uit de infrastructuur (64%). Wel is dit aandeel gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017.

Sterke stijging bruto inkomen

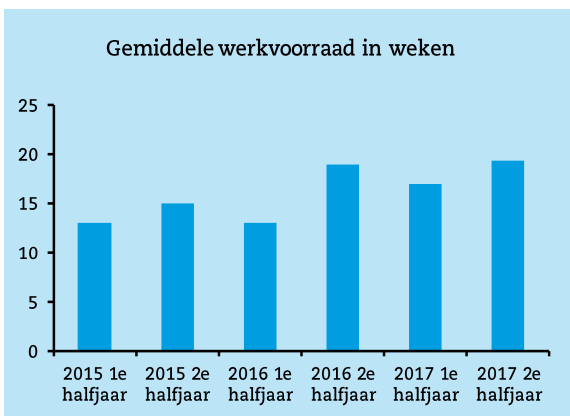
Het bruto inkomen is in het tweede halfjaar van 2017 met bijna 10% gestegen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 en lag daarmee gemiddeld op bijna € 6.700 per maand. De stijging werd voornamelijk veroorzaakt door de sterke stijging van het gemiddelde uurloon, maar een stijging van het aantal gewerkte uren per week droeg hieraan ook bij. Deze stijging is in de verdeling terug te zien aan de stijging binnen het aandeel zzp'ers dat meer dan € 10.000 per maand verdiende (+6%-punt) en de stijging binnen de categorie € 7.500 tot € 10.000 (+15%-punt). Het aandeel zzp'ers in de categorie € 5.000 tot € 7.500 daalde met 14%-punt, maar desondanks was het aandeel in deze categorie nog altijd het hoogst (32%).

6.5 Orderportefeuille

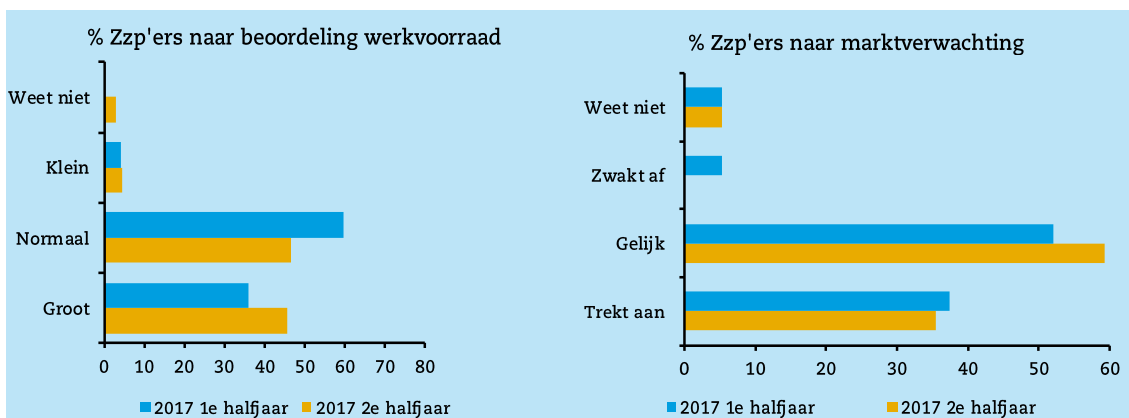
Werkvoorraad gestegen

De werkvoorraad bedroeg in het tweede halfjaar van 2017 gemiddeld 19 weken en daarmee lag deze binnen de gww-sector hoger dan in de andere sectoren binnen de bouw. Ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017 betekende dit een stijging van gemiddeld twee weken. Het aandeel zzp'ers dat aangaf dat de werkvoorraad hoger lag, was relatief laag (35%) in vergelijking met de andere sectoren binnen de bouw. Dit kwam mogelijk doordat de werkvoorraad in de gww-sector al begin 2017 hoger lag dan in de andere sectoren.

Zzp'ers in de infra positief over werkvoorraad en marktverwachting

In lijn met het beeld van de werkvoorraad is het aandeel zzp'ers dat de werkvoorraad als 'groot' beoordeelde, met bijna 10%-punt gestegen naar 46%. Een bijna even groot deel (47%) beschouwde de werkvoorraad als 'normaal', maar dit aandeel is met 13%-punt sterk gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Ondanks de grote werkvoorraad dacht ongeveer een derde van de zzp'ers dat de markt in 2018 nog verder aan zal trekken. Dit aandeel is wel met 2%-punt gedaald ten opzichte van een halfjaar eerder. Meer dan 59% van de zzp'ers verwacht dat de markt in 2018 gelijk zal blijven. Geen enkele zzp'er binnen de gww-sector dacht dat de markt zal afzwakken.

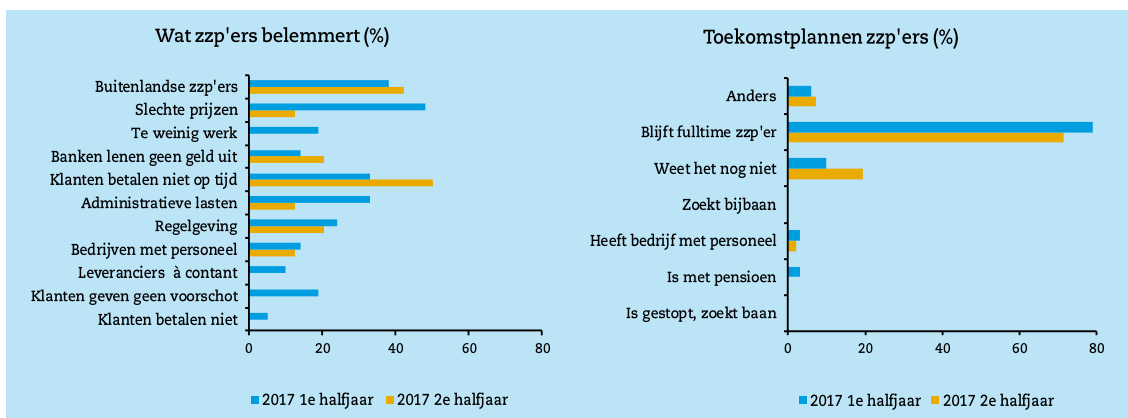

6.6 Belemmeringen en toekomstplannen

Weinig zzp'ers last van belemmeringen, meeste blijven zzp'er in de toekomst

Ruim 80% van de zzp'ers gaf aan geen belemmeringen te ondervinden bij het uitvoeren van het beroep. Degene die wel belemmeringen ondervonden, hebben in de gww-sector in toenemende mate te maken met klanten die niet op tijd betalen (50%) en de concurrentie van buitenlandse zzp'ers (42%). Het aandeel zzp'ers dat aangaf last te hebben van slechte prijzen is met 36%-punt het sterkst gedaald en ligt nog slechts op 12%. Geen enkele zzp'er binnen de gww-sector gaf nog aan dat er te weinig werk is, dat klanten geen voorschot geven en dat klanten helemaal niet betalen.

Ruim 70% van de zzp'ers is ook van plan om in de toekomst als zzp'er te blijven werken. Dit aandeel is wel met 8%-punt gedaald ten opzichte van het eerste halfjaar van 2017. Dit kwam vooral doordat een relatief groot deel (19%) aangaf nog niet te weten wat hun toekomstplannen zijn. Net als in het eerste halfjaar van 2017 geven ook nu zzp'ers niet aan een bijbaan te zoeken naast het zzp-schap of in loondienst te willen werken.

Bijlage

Voor het onderzoek is een steekproef getrokken van ruim 10.000 zzp'ers uit een populatie van ruim 142.000 zzp'ers, die eind december 2017 stonden ingeschreven in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel in Nederland. De steekproef is gestratificeerd naar drie sectortypen conform de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) 2008 van het CBS. De responsgroep is ten opzichte van de steekproef representatief naar sectortype. De omvang van de respons is gebruikelijk voor onderzoeken onder kleine ondernemers en ligt in lijn met die van eerdere onderzoeken onder zzp'ers. De uitkomsten zijn naar sector naar het totaal van de populatie gewogen.

Tabel A Samenstelling populatie, steekproef en responsgroep naar sectortype

Sectortype	Populatie*	%	Steekproef	%	Responsgroep	%
Algemene bouw (SBI 41)	62.300	44	3.900	37	94	37
Grond-, water- en wegenbouw (SBI 42)	7.400	5	1.900	19	41	16
Gespecialiseerde bouw (SBI 43)	72.300	51	4.500	44	121	47
Totaal	142.000	100	10.300	100	256	100

*Betreft het gemiddeld aantal zzp'ers dat in de tweede helft van 2017 in het Handelsregister van de Kamers van Koophandel stond ingeschreven

Bron: EIB en KvK

Tabel B Samenstelling steekproefpopulatie en responsgroep naar regio, procenten

Regio	Steekproef	Responsgroep
Noord (Groningen, Friesland, Drenthe)	11	10
Oost (Overijssel, Gelderland, Flevoland)	19	19
West (Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht)	46	45
Zuid (Zeeland, Noord-Brabant, Limburg)	24	24
Totaal	100	100

Bron: EIB

Begrippenlijst

Arbeidsvolume

Het aantal gewerkte uren per week keer het aantal gewerkte weken per jaar, vermenigvuldigd met het aantal zzp'ers in de tweede helft van 2017.

Berekende omzet

Omzet berekend op basis van het aantal gewerkte uren per week, weken per halfjaar en het gehanteerde uurtarief in het tweede halfjaar van 2017.

Bezettingsgraad

Het werkelijk aantal gewerkte uren afgezet tegen dat wat mogelijk geweest zou zijn bij volledige bezetting.

Bruto inkomen

Gemiddeld aantal gewerkte uren per week keer het gemiddeld aantal gewerkte weken, vermenigvuldigd met het gemiddelde uurtarief (arbeidsinkomen inclusief overhead, exclusief inkoop).

Uurtarief

Gemiddeld bruto uurtarief, inclusief opslagen algemene kosten, risico en winst.

eib

Economisch Instituut
voor de Bouw

Koninginneweg 20
1075 CX Amsterdam
t (020) 205 16 00
eib@eib.nl
www.eib.nl